

kýmsi bezčasím. Bárta je mužem středního věku i takřka nemohoucím starcem; zobrazení jeho stáří je věrohodné a působivé, onen časový posun je však příliš velký.

Miroslav Chocholatý ve zmíněném doslovu právem píše, že Šrámkovy povídky nejsou pouhými příhodami, ale že v nich autor zápasí se životní prázdnotou, samotou a hodnotovým vakuem, přičemž invenčně pracuje s motivy. Jde mu o mezilidské vztahy, jakož i o úniky z nudné, ubíjející každodennosti, byť předkládá jen řešení povýtce mužská.

Ještě je třeba říci, že součástí knihy *Skokem plavmo* jsou medailonky Vladimíra Šrámka a Davida Davida, které mohly být delší, konkrétnější a vážnější (čteme-li, že se Šrámek „během pracovní doby věnuje básnické tvorbě“, můžeme se pousmát, ale raději bychom si přečetli charakteristiku této tvorby). A Davidovy ilustrace? Nejsou popisné ani líbivé, nýbrž představují svébytný celek groteskní ražby, vedoucí s autorovými texty jiskřivý dialog.

J. Poláček

* Vladimír Šrámek: *Skokem plavmo*. Brno: Weles – Masarykova univerzita, 2010. 152 s.

Renée Grenarová: Jednoduché ustálené komparace s antroponymy a spojkou jako – kak v češtině a ruštině*

Autorkou posuzované monografie je odborná asistentka katedry ruského jazyka a literatury Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity PaedDr. Renée Grenarová, Ph.D. Práce se zabývá porovnávacím popisem sémantické stránky ustáleného přirov-

nání v češtině a ruštině obsahujícího antroponymum a komparátor *jako – kak* a zjistit úplné či částečné shody nebo rozdíly mezi oběma jazyky. Tato ustálená přirovnání bývají přiřazována k nevětným frazémům, která sice naznačují větnou strukturu, avšak některé pozice v ní obsahují až v konkrétních kontextech. Ustáleného přirovnání se používá k charakteristice skutečnosti přirovnáním jejího znaku k předem danému zobecněnému modelu. Jeho hlavní funkcí bývá především intenzifikace, zdůraznění, kladné nebo záporné zhodnocení tohoto znaku. V některých případech intenzifikační aspekt zcela převládá, což může vést k jejich částečné nebo úplné desémantizaci.

Monografie je členěna do sedmi kapitol. První a druhá kapitola obsahují sumarizaci základních teoretických poznatků. Podána je v nich obecná a stručná charakteristika frazeologie, idiomatiky, frazeodiktiky a onomastiky jako lingvistických disciplín. Je zde mj. zmíněno postavení frazeologie v přirozených jazycích a zdůrazňuje se důležitost osvojení této disciplíny pro hodnocení úrovně znalosti cizího jazyka. Dále je provedeno vymezení komparace jako jedné z kategorie frazémů (dříve označovaných jako frazeologická jednotka, frazeologismus, frazeologický obrat), tj. důležité jednotky frazeologie a idiomatiky. Pozornost je též zacílena na kontext, teoretický výklad o antroponymech jako vlastních jménech pro reálné nebo iluzorné živé objekty, tj. pro skutečné i fiktivní bytosti. V této části práce je naznačen i způsob uspořádání a klasifikace zkoumaných přirovnání na základě kritérií pro třídění excerpovaného jazykového materiálu čítajícího celkem 271 jednoduchých ustálených přirovnání (z toho 125 českých a 146 ruských) do jednotlivých frazeosémantických polí.

V následujících pěti kapitolách provádí autorka frazeosémantickou analýzu konkrétních frazeosémantických polí v rámci

frazeosémantického makropole *člověk* logicko-sémantické skupiny jednoduchého ustáleného přirovnání se spojkou *jako – kak* a s *antroponymy* se zřetelem k antropologickému hledisku. Postupně se proto probírají jednotlivá frazeosémantická pole jako zevnějšek člověka, jeho povahové vlastnosti, dále rozumové schopnosti a způsobilost, fyzické možnosti a stavy, činnosti a dovednosti a konečně majetkové a sociální poměry člověka. S uvedenými poli se pak setkáváme ještě v jedné z deseti příloh, kde se nacházejí mj. v přehledném seznamu.

U každého frazeosémantického pole zkoumá autorka původ a motivaci sledovaných ustálených přirovnání, shody a rozdíly v jejich sémantice v porovnávacím česko-ruském pohledu, všímá si užití konkrétního antroponyma, zaznamenává možnosti adekvátního, synonymního, sémanticky blízkého či opisného vyjádření významu spolu s postizením obsahu komparace. Jednotlivá frazeosémantická pole jsou většinou dále členěna do frazeosémantických skupin a podskupin. Autorka tak činí s vědomím, že prezentace sledovaných komparací příslušných frazeosémantických skupin a podskupin není a vlastně ani nemůže být zcela kompletní, neboť v každém živém jazyce se postupně objevují nová přirovnání, takže frazeosémantická pole lze průběžně doplňovat a aktualizovat.

Mnohostrannost autorčina popisu tkví v tom, že postihuje formální a významové shody a rozdíly zkoumaných frazeologických útvarů v obou porovnávaných jazycích, podává jejich stylistickou charakteristiku a také zjišťuje původ sledovaných antroponym. S tím souvisí i skutečnost, že je důsledně uplatňován zřetel k národním zvláštnostem a internacionální charakteristice popisovaných jevů. Tento autorčin záměr je založen jednak na bohaté excerpci materiálu z českých a ruských výkladových a terminologických slovníků, z encyklope-

dií, odborných publikací, rukovětí, monografií, statí a publicistických textů, jednak na bezpečném zvládnutí teoretických poznatků zajišťujících zdárný výsledek vyčleněného úkolu.

Nedílnou součástí česky psané monografie je ruské resumé, seznam bibliografických položek a přílohy, které obsahují přehled indexů excerpované literatury, formální klasifikaci popisovaných přirovnání podle antroponym, přehledy komparací jednotlivých vymezených frazeosémantických polí dále členěných podle výskytu antroponym v obou porovnávaných jazycích. V přílohách jsou zařazeny i ukázkové seznamy ruských mužských a ženských rodných jmen, vystihujících frazeosémantickou podskupinu „hloupost“, dále přehled sémových zkratk spolu se zkratkami užívanými v textu práce.

Z celé práce vyzařuje autorčina výborná znalost zkoumané problematiky, široký rozhled po odborné literatuře vztahující se k dané jazykovědné disciplíně a věcná i formální přesnost při analýze zvoleného tématu práce. Posuzovanou monografii uvítají především ti, kdo se zajímají o problematiku ruské a české frazeologie. Práce se nepochybně stane teoretickým přínosem pro českou jazykovědnou rusistiku a bohemistiku.

A. Brandner

* Masarykova univerzita (Pedagogická fakulta), Brno 2011. 246 s.

Václav Štěpánek: Jugoslávie-Srbsko-Kosovo. Kosovská otázka ve 20. stol.*

Jako 396. svazek Spisů Filozofické fakulty Masarykovy univerzity vyšla monografie předního českého znalce jihoslovanské problematiky Václava Štěpánka,